

PLANINE FAGARAŠ, MOČVARE ISTOČNE MAĐARSKE

Proleće, leta Gospodnjeg 1540.

U NOĆI KADA SU ga crveni jahači odveli od svega što je poznao i što je mogao upoznati, bio je pun mesec, u sazvežđu Škorpiona, znaka njegovog rođenja, a njegova svetlost je poput ruke božje delila dolinu između alpskih litica na svetli i tamni predeo. Ta svetlost je pokazala put đavolima do njegovih vrata. Da psi rata nisu pogrešili put, dečaka nikada ne bi našli i do kraja života bi bio blagosloven mirom, ljubavlju i radom. Međutim, takva je sudbina u vreme haosa. A kada vreme nije kaos? I kada se u ratu ne rađaju prijateljstva? I ko briše suze bezimernih kada čak i sveci i mučenici spavaju u svojim grobnicama? Kralj je umro bez naslednika i carevi su se kao šakali borili oko njegovog prestola, a ako carevi ne mare za grobove koje ostavljaju za sobom, zašto bi njihove sluge marile? *Kako na nebu, tako i na zemlji*, tako kažu mudri ljudi, a tako je bilo i te noći.

Zvao se Matijas, bilo mu je dvanaest godina i nije znao ništa o politici i državi. Rođen je u porodici saksonskih kovača koju je njegov deda preselio u strmu karpatsku dolinu, u selo koje je bilo značajno samo za one kojima je bilo dom. Spavao je pored kuhinjskog ognjišta i sanjao vatru i čelik. Probudio se u mraku pre svitanja, a srce u njegovim grudima nije imalo mira. Navukao je čizme i oprljeni kaput i tiho – jer su njegove dve sestre i majka spavale u susednoj sobi – uzeo drva i prizvao plamen iz rumenog žara na ognjištu da bi majku i devojčice kada ustanu dočekala toplota.

Matijas je bio kovač, kao i svi prvorodeni muškarci njegovog roda. Tog dana je trebalo da dovrši jedan bodež i tome se radovao – a koji bi

to dečak propustio priliku da napravi pravo oružje? Uzeo je užareni žarač sa ognjišta i iskrao se u dvorište. Oštar vazduh mu je ispunio pluća, pa je stao. Mesec je obojio svet oko njega u crnu i srebrnu boju. Iznad planine u svojim orbitama kružila su sazvežđa, a on ih je potražio i tiho ih nabrojao. Devica, Volar, Kasiopeja... Strme svetle brazde koje su se prostirale niz obronke doline iscrtavale su račvasti potok doline, a u magli ispod šuma talasali su se pašnjaci. Kovačnica njegovog oca stajala je u dvorištu kao hram nekom neznanom proroku, a svetlost vatre na njenim svetlim kamenim zidovima obećavala je čaroliju i čuda kakva niko nikada ranije nije činio.

Kao što ga je naučio otac Kristofer, Matijas se na pragu prekrstio i prošaputao molitvu svetom Jakovu. Kristofer je bio na putu, potkivao je konje i oštrio oruđe na obližnjim farmama i gospodskim imanjima. Da li će kada se vrati biti ljut zbog toga što je Matijas uludo potrošio tri dana kovanja, kada je mogao da pravi udice, testere ili kose – robu koja je uvek lako nalazila kupce? Ne, neće ako oštrica bude dobra. Ako oštrica bude dobra, njegov otac će biti ponosan. Matijas se prekrstio i ušao.

Kovačnica je mirisala na volujaska kopita i morsku so, na pepeo, konje i ugalj. Lonac za vatru je bio spremljen onako kako ga je ostavio prethodne večeri, a drvo za potpalu se zapalilo s prvim dodirima žarača. Pokrenuo je meh i stavio jučerašnji koks u plamen, budeći i pojačavajući vatru sve dok na soplu nije ležao sloj užarenog ćumura debeo četiri prsta. Upalio je lampu i izvukao svoj bodež iz pepela kojim je bio prekriven cele noći.

Trebalo mu je dva dana da ispravi i prekalio čelik bodeža dugačkog petnaest centimetara u oštrici i deset u dršci. Već je pravio noževe, ali ovo mu je bio prvi bodež, a pošto su njegove oštrice morale biti simetrične, a greben čvrst, bila je potrebna mnogo veća veština. Simetrija nije bila savršena, ali ivice se nisu tanjile pod turpijom. Oduvao je pepeo i pogledao niz kosine, ali oštrica nije imala ni neravnine niti se krivila. Obrisao ju je vlažnom krpom i izgllačao plavim kamenom obe njene površine. Potom ju je glačao mešavinom praha emrila i putera dok nije zasijala tamnoplavim sjajem. Njegova veština će biti oprobana sad, u kaljenju.

Podlogu od ćumura prekrpio je slojem pepela, pa je na pepeo stavio bodež i posmatrao kako se boja širi kroz čelik, okrećući ga sa strane na stranu da bi se ravnomerno zagrevao. Kada su oštrice zasijale bledom bojom sveže

slame, izvukao je bodež mašicama i uronio ga u kofu vlažne zemlje. Iz kofe je zašišala vrela para čiji miris ga je opio. Prema predanju njegovog dede, u tom prvom hlađenju oštrica je na svom rođenju polagala pravo na sva četiri elementa: zemlju, vatru, vodu i vazduh. Takva oštrica će biti izdržljiva. Ponovo je napravio podlogu od ćumura i prekrrio je pepelom, a zatim je podigao poklopac s druge tečnosti za hlađenje: kofe konjske mokraće. Prikupio ju je prethodnog dana od najbržeg konja u selu.

„Mogu li da gledam, Mati?”

Glas njegove sestre ga je na trenutak razljutio. To je bio njegov posao, njegovo mesto, mesto za muškarca – a ne za petogodišnju devojčicu, ali Brita ga je obožavala. Video je kako joj oči sijaju svaki put kada bi ga gledala. Ona je bila porodična beba. Matijas nikada nije zaboravljao smrti dva mlađa brata pre nego što su prohodali. Zapravo, ne njihove smrti već majčinu tugu i očevu tihiu patnju. Kada se okrenuo, njegova ljutnja je nestala i nasmešio se videvši Britu u dovratku. Na prvom sivom nago-veštaju zore njena silueta ličila je na lutku. Nosila je spavaćicu i klompe i šakama drhteći grlila tanane ručice. Matijas joj je prišao, skinuo svoj kaput i prebacio ga preko njenih ramena. Podigao ju je i poseo na džakove soli pored vrata.

„Možeš gledati odavde, ali nemoj prilaziti vatri.” Znao je da pogodba nije baš najbolja, ali ona se nije protivila. „Mama i Gerta još spavaju?”, pitao je.

Brita je klimnula glavom. „Da, ali seoski psi laju. Uplašila sam se.”

Matijas je načulio uho. Zaista je bilo tako. Iz podnožja brda dopirao je lavež i režanje. Bio je toliko obuzet stvaranjem u kovačnici da nije ni primetio.

„Mora da su našli neku lisicu”, rekao je

„Ili vuka.”

Nasmešio se. „Vukovi više ne dolaze ovamo.”

Vratio se svojoj oštrici i opipao je. Pošto je bila dovoljno hladna, obri-sao ju je i ponovo stavio na vatru. Poželeo je da pokrene meh, jer je voleo nalet života koji je on donosio uglju. Ipak, srž čelika bi mogla biti osla-bljena ako se prebrzo zagreje, pa je odustao.

„Zašto vukovi više ne dolaze ovamo?”

Matijas je okrenuo sečivo. „Zato što nas se plaše.”

„Zašto nas se vukovi plaše?”

Ivice su poprimile tamnosmeđu boju, poput srnećeg krzna u jesen. Uhvatio je sečivo mašicama i ponovo ga okrenuo. Da, boja je bila ravnomerna i postajala sve svetlija, greben i drška su već bili umrljani purpustom, i došlo je vreme za drugo hlađenje. Podigao je sečivo i uronio ga u mokraću. Iznenada je zašišala, pa je okrenuo lice od ljute amonijačne pare. Odmah je počeo da izgovara Zdravomariju. Na pola molitve mu se pridružila Brita, zaplićući jezikom dok je izgovarala latinski, a on je nastavio bez prekida, mereći vreme hlađenja dužinom molitve. Kada je završio, izvukao je iz oštre tečnosti čelik koji se pušio, stavio ga u kutiju s pepelom i obrisao čelo.

Drugo hlađenje je bilo završeno. Nadao se da je urađeno dobro. Ljutina mokraće će postati deo metala i čuvati oštrinu bodeža. Nadao se da će možda i hitrost konja ubrzati bodež na putu do njegove mete. Za treće, najčarobnije hlađenje odneće užareno sečivo do guste zelene trave pored povrtnjaka i ohladiti ga u tek paloj rosi. Nije bilo čistije vode od te, jer niko nikada nije video kako ona pada čak i ako je ostao budan cele noći. Ona je tekla iz raja. Neki su verovali da su to suze koje je Bog lio zbog svoje dece dok su ona spavala. Kroz tu hladnu zoru duh same planine će se vezati za srce bodeža i njegov cilj će uvek biti ispravan. Gurnuo je mašice u ugali i potpirivao vatru sve dok njihove zadebljane ivice nisu zasijale narandžastom bojom.

„Mati, zašto nas se vukovi plaše?”

„Zato što strahuju da ćemo ih loviti i ubiti.”

„Zašto bismo ih lovili i ubili?”

„Zato što ubijaju naše ovce i zato što su njihova krzna topla i štite od zime. Zato tata nosi vučiji kožuh.”

„Da li je tata ubio vuka?”

Kristofer jeste ubio vuka, ali ta priča nije bila za dečije uši. Matijas je obrisao pepeo sa sečiva i stavio ga pored vatre. Znao je da ne može da zanemari Britu, ali njegova pažnja je najviše bila potrebna sečivu. Rekao je: „Otpevaj mi neku pesmu. Onda će pesma postati deo čelika, kao i ti, pa će ovo biti tvoja oštrica koliko i moja.”

„Kuju pesmu? Brzo, Mati, koju pesmu?”

Pogledao je njeno lice i video kako je pocrvenela od oduševljenja. Na trenutak se zapitao da li je time prokleo bodež da zauvek bude njen, barem u njenom umu.

„Gavran”, rekao je.

Bila je to pesma koju im je majka pevala i bilo je mnogo divljenja kada je Brita sa samo tri godine uspela da otpišti redom sve stihove. Radilo se o princu koga je ljubomorna maćeha pretvorila u gavrana i princezi koja je rizikovala život svog jedinog deteta da bi ga vratila. Priča je imala srećan kraj, mada Matijas više nije verovao u nju kao nekad. Brita je verovala u svaku reč. Počela je da peva svojim visokim drhtavim glasom i njegov zvuk je ispunio tamu kovačnice njenom čistom dušom. Bilo mu je drago što ju je zamolio za pesmu jer, kao što mu je otac rekao, niko ne može potpuno da shvati tajnu čelika. Ako je oštrica iskovana tokom mećave bila drugačija od oštrice iskovane na suncu – a ko bi ikada i mogao da sumnja u to – zašto onda i sladak zvuk Britinog glasa ne bi ostavio svoj trag?

Dok je Brita pevala, on se potpuno posvetio poslednjem hlađenju. Ohladio je ručke mašica i njihovom užarenom čeljusti obuhvatio sredinu bodeža. Tako je isprobao čvrstinu jer sama čvrstina ne predstavlja snagu. Kada je srž poprimila tamnoplavu boju, počeo je da zagreva ivice koje su bile tamnije. Samom vrhu oštrice dao je bledoplavu nijansu ranojutarnjeg neba na Novu godinu. Dok je radio, Brita je pevala svoju pesmu u kojoj je Gavran osvojio princezino srce, a on je u grudima znao da će njegov otac zaista biti ponosan oštricom. Spustio je zagrejane mašice u vodu i uzeo druge, hladne. Ponovo je napravio podlogu, razgrnuo pepeo i stavio bodež na ugalj tako da je oštrica stajala na užarenoj grudvi ćumura. Kada oštrice budu zasijale bojom kose njegove majke – divljom bakarnobronzanom bojom – odneće ih u rosu i to će biti pravi trenutak. Posmatrao je čelik kao da njegovo mesto u večnosti zavisi od njega i nije čuo kada je Brita pala na pod. Čuo je samo iznenadnu tišinu u njenoj pesmi.

Preko ramena joj je doviknuo: „Brita, nemoj sada prestajati. Skoro smo završili.”

Nijanse su počele da se menjaju, da svetle poput alhemičarskog zlata, ali i dalje se čula samo tišina, a njegova utroba je vrištala za pesmom jer je sada već znao u svojim kostima da će njen glas zaista iskovati to sečivo

i nijedno drugo, da je ono zaista bilo njeno koliko i njegovo i da su oboje utisnuli deo svojih duša u taj metal, a da je time sečivo postalo plemenito. Želeći da susretne njen pogled, okrenuo se od vatre još držeći mašice.

„Skoro smo završili!”, rekao je.

Video ju je opruženu na podu.

Njena lobanja bila je smrskana poput slomljenog čupa vina. Njegov kaput joj je spao sa ramena. Spavaćica joj je bila natopljena nečim crnim, nečim što je poput sirupa svetlucalo u njenoj bleđožutoj kosi.

Nad njom je, s nehajnim izrazom lica seljaka koji je upravo ubio kriticu, stajao zdepasti mladić s tankom bradicom, za pola glave niži od njega. Bio je umotan u raznolike ogrtače i krpe, a na glavi je nosio prljavu zelenu kapu. Uz bok je držao kratak zakrivljeni mač, ulepljen onim sirupom i pramenovima Britine kose. Kada je mladić podigao pogled sa ubijenog deteta, oči su mu bile mrtve poput kamenova. Namah je pogledao Matijasa, nakovanj i alatke. Promumlao je nekakvo pitanje na nekom stranom jeziku.

Matijas je stajao obuzet vrelinom ognjišta, a iznutra se osećao ledeno i prazno. Nije imao daha. Niti volje. Ništa nije osećao. Neki deo njegovog uma se pitao da li se tako sečivo osećalo u tečnosti za hlađenje. Ako jeste, u kojoj? Našao je utočište u vatri, gde ga je još čekalo nešto što jeste znao. Okrenuo se i pogledao sečivo, i video kako oštrice poprimaju boju kose njegove majke – vatrenu bronzanu boju koja je od ivica polako prodirala do tamnoplave srži. Osećao je kako mu poslednje hlađenje izmiče iz ruku, a s njim i sva čarolija koju su stvorili te zore, kao i ponos koji je njegov otac trebalo da oseća kada vidi šta su napravili. To nije mogao da dozvoli. Čvrsto je stegnuo mašice na dršci i izvukao sečivo iz uglja. Zatim se okrenuo.

Ubica je krenuo ka njemu. Na njegovom licu nije bilo straha dok nije video šta je Matijas nosio. Drhtaj straha koji je prostrujao kroz njega otario je koliko je zapravo bio mlad, ali to ga nije spasilo. Kao sopstvenom voljom, bodež je jurnuo napred, a vazduh je strujao za njim. Matijas je prvi korak načinio nogama teškim poput olova, ali već kod drugog vodio ga je bes od koga mu se grlo stezalo. Do trećeg koraka, i dečaka i bodež pokretala je sirova mržnja. Mladić je povikao nešto na svom tuđinskom

jeziku i Matijas mu je zario bodež u stomak. Meso je cvrčalo na čeliku dok ga je gurao uz zid, smrad izgorele vune i masti mu je ispunio grlo, a kamene oči na iskrivljenom licu su se iskolačile od užasa. Ubica je zavrištao, ispustio svoj mač, grabio rukama, neprestano vrišteći dok mu je užarena drška gulila dlanove sve do mišića i tetiva. Matijas je levom rukom poklopio njegova razjapljena usta. Zalegao je na mašice dok njihove ralje nisu dotakle uzdrhtali stomak i dok vrh bodeža nije zagrebao nešto što se po osećaju ličilo na kost. Zatim se pomolio.

Ave Maria, gratia plena, Dominis tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui Iesus.

Grkljan mladića se zgričio i on je povratio krv kroz Matijasove prste. Matijas je stegnuo jače. Krv je curila iz raširenih nozdrva, šake bez kože su pokušavale da uhvate mašice, a zdepaste grudi su se uzaludno grčile. Svetlo u iskolačenim očima je počelo da bleđi, grčevi su se smirivali, a Matijas je dovršio svoju molitvu.

Sveta Marijo, Majko Božja, moli se za nas grešnike, sada i u času smrti naše.

Matijas je osetio kako je nešto napustilo telo, nešto što je nestalo tako pritajeno da su mu se kosti sledile. Nešto što je postojalo, a čega više nije bilo. Mladić se opustio, teži od bilo čega što je Matijas ikada video. Lice koje je Matijas stezao bilo je bledo poput gline. Njegove poluzatvorene oči bile su tamne i mutne, nalik onima u svinjskim glavama na mesarevoj tezgi. Znači, to je bila smrt i to je bilo ubijanje.

Matijas je rekao: „Amen.”

A u sebi je mislio: *Ohlađen je.*

Izvukao je bodež. Oštrica se pušila sve do balčaka, crna kao greh. Pustio je telo da se skljojka na pod i više ga nije gledao. Među udaljenim lavežom pasa začuo je grube povike na stranom jeziku i urlike užasa. Brita je ležala u dovratku, krvava i nepomična. I iz nje je bilo izašlo nešto čega više nije bilo. Mašice u njegovim rukama i njegova kolena su počela da drhte. Osećao je kako mu se stomak steže i vid mu je bio zamagljen. Okrenuo se bezbednosti onoga što je poznavao. Ognjište, alat, vatra. Vlažnom krpom je istrljao bodež koji se pušio, ali njegova tamna boja je ostala i nekako je znao da će sečivo zauvek ostati crno. Čelik je bio suviše vruć za držanje,

ali nije mu se dalo da ga opet uroni u vodu jer se u svetu izvrnutom naopak njegov um grčevito držao zanata. Umočio je krpu u hladnu vodu i obmotao je oko drške. Tada je zastao.

Iz haosa koji je dopirao izvan vrata kovačnice razaznao je glas – bliži od ostalih – koji je dozivao Boga, ali nije molio za njegovu milost. Dozivao je njegovu osvetu i njegov gnev. Bio je to prvi glas koji je Matijas ikada čuo. Glas njegove majke.

Matijas je stegnuo nakvašenu dršku u ruci. Toplota metala bila je podnošljiva. Bodež po treći put nije bio ohlađen najčistijom rosom već krvlju ubice, a sudbina i svrha noža više nisu bile one koje im je on namenio – i njegova sudbina i svrha su se izmenile i tada se pitao, kao što će se zauvek pitati, da li je kovanje tog đavolskog sečiva donelo prokletstvo njegovim najmilijima. Tražio je dušu s kojom se probudio, ali je nije našao. Tražio je molitvu, ali njegov jezik se nije pokrenuo. Iz njega je bilo iščupano nešto za šta nije ni znao da postoji sve dok praznina koju je ostavilo sa sobom nije počela da jeca od tuge. To nešto je nestalo, i više ni Bog nije mogao da ga vrati. Bes njegove majke je prodro u njega. Njegova majka je bila odlučila da umre u besu, a ne u tuzi. Njen bes ga je dozvao k njoj. Došao je do vrata i zastao da bi svojim kaputom pokrio Britu. Brita je barem umrla cela, s pesmom na usnama i s radošću stvaranja u srcu. U sečivu je uz đavola živeo i anđeo. Povešće ga sa sobom. Povešće i anđela i đavola.

Izašao je na hladnoću i para je počela da izlazi iz crnog bodeža u njegovoj ruci, kao da se u kovačnici nalazio tunel prokopan iz pakla a on bio demonski ubica koji je upravo izašao iz njega. Dvorište je bilo prazno. Nebo na obodu planine bilo je oivičeno crvenkastim oblakom. Iz sela, ka nebu su se dizali drhtavi stubovi dima, a s njima i vapaji u agoniji i pucketanje plamena. Hodao je kaldrmom dok mu se stomak stezao od straha, straha od ko zna kakve grozote koja je zadesila njegovu majku, straha od stida, od kukavičluka, od znanja da ne može da je spase, od tame koja je ispunila njegov duh. Ipak, ta tama je govorila divljom snagom koja nije dopuštala ni odbijanje ni oklevanje.

Uroni, govorila je tama.

Matijas se okrenuo i pogledao ka kovačnici. Po prvi put u životu video je sumornu kamenu kućicu. Sumornu kamenu kućicu u kojoj se nalazio leš njegove sestre i leš čoveka koga je ubio.

Kao sečivo u vodu.

Uroni.

Mala Gerta je ležala upetljana na ognjištu u kuhinji. Crte njenog lica bile su iskrivljene u grimasu zbunjenosti, a lokve njene krvi su se pušile užasnim zadahom na uglju. Ispravio je njene krhke udove, kleknuo i poljubio njena usta. Prekrio je njeno telo ćebetom pod kojim je spavao. Uronio je dalje. Na drugoj strani sobe vrata su škripala viseći na jednoj šarki. Napolju, u prašini, bila je gužva. Prišao je bliže. Ugledao je oca Giorgija, za koga je služio na oltaru nedeljom ujutru. Otac Giorgi je vikao na nevidljive napadače, držeći podignuto raspeće. Niska prilika ga je udarila mačem po vratu i on je pao. Matijas je prišao bliže. Kakav to čovek može da ubije sveštenika? Zatim je stao i okrenuo se, a sve što je video istog trenutka je iščeznulo iz njegovog uma.

Trepnuo je i naglo udahnuo, a zabranjena slika se vratila. Nago telo njegove majke, njene svetle grudi i velike tamne bradavice. Njen bled stomak, dlake između njenih nogu. U njegovoj utrobi stid se mešala s porivom da pobegne – preko dvorišta, iza kovačnice, ka šumi u kojoj ga nikada neće naći. Tama koja je bila njegov jedini vodič i savetnik naterala ga je da se ponovo okrene ka vratima i pogleda.

Konj proboden strelama ležao je na boku umirući, dok je njegova ogromna glava mahala, a njegove razrogačene oči kolutale iznad ružičastih mehurića koji su mu se penili u njušci. U blizini je ležao neki seljanin, takođe proboden, kao u letu, a pored njega otac Giorgi u sve većoj lokvi. Preko tela konja, kao na nekom skarednom krevetu, ležala je njegova majka. Njena kosa boje bakra se vijorila dok se borila protiv četvorice ljudi koju su psovali i sputavali je da ne ustane. Njena gola koža bila je bela poput mermera, izbrazdana ogrebotinama i išarana tamnoplavim modricama od prstiju nasilnika. Lice joj je bilo izobličeno, a zubi krvavi. Njene zapanjujuće plave oči bile su divlje. Nije videla Matijasa, i dok je deo njega žudeo da te divlje plave oči susretnu njegov pogled, znao je da bi saznanje da on prisustvuje svemu tome uništilo njen prkos, a prkos je bio poslednji poklon koji će ikada dobiti od nje.

Neko ju je udario u glavu i zaurao joj na uho. Ona se okrenula i pljunula mu u lice, a ispljuvak je bio crven. Peti čovek je kleknuo između njenih nogu, spuštenih pantalona. Svi oni su vikali – jedni na druge, na

nju, jedan od njih s prstom u nosu – na svom mumlavom tuđinskom jeziku. Silovali su ženu koju su izvukli iz postelje, ali držali su se poput čobana koji izvlače zalutalo tele iz močvare: gestikulirali su, korili, vičući ohrabrivali i davali savete. Na licima im nije bilo zlobe niti sažaljenja. Grubijan između njenih nogu je izgubio strpljenje, pošto je zaglavila koleno na njegove grudi i nije mu dozvoljavala da je uzme. Izvukao je nož iz čizme, podigao njenu dojku, naciljao i sjurio ga kroz njeno srce. Niko nije pokušao da ga zaustavi. Niko se nije usprotivio. Njegova majka je prestala da se pomera i glava joj je klonula unazad. Matijas je želeo da zajeca, ali dah mu se sledio u plućima. Grubijan je ispustio nož, posegao ka svom međunožju i počeo da gura u nju. Mora da je rekao nešto smešno jer su se svi nasmejali.

Matijas je zadržavao suze koje nije zaslužio. Izneverio je svoje sestre. Izneverio je svoga oca. Leš njegove majke ležao je pred njim i sknavile su ga zveri. Samo je on još stajao, sam, bespomoćan i izgubljen. Osvestio se kada je shvatio da je zario vrh bodeža u svoj dlan. Njegov bol bio je jasan i iskren. Razbistrio mu je um. Njegova krv se crvenela preko zgrušane prljavštine na njegovim prstima. Njegova majka im je uskratila ono što su želeli više od njenog tela: svoju predaju i poniženje. Predaju svog ponosa. Preplavila ga je želja da bude blizu njene duše, želja za smrću, i u smrti za onim zajedništvom koje je cenio više od života. Stegnuo je sečivo uz ruku tako da se ne vidi. Bez žurbe – jer iako je sečivo još bilo vruće, njegova krv je sada bila hladna – krenuo je da stvori svoj deo užasa.

Prvo stvorenje je zadrhtalo i zastenjalo u životinjskom zanosu, a ostali su navijali. Zatim je ustalo na noge i zateturalo se unazad, s pantalonama oko kolena. Druga zver je kleknula da bi silovala njegovu majku, a ostale tri su hvatale njene butine i grudi da bi bili spremni kada bude njihov red. Svi osim drugog su pogledali Matijasa. Videli su samo jadnog dečaka. Iz sela je dopro zvuk kopita u kasu i to ih je više brinulo, ali kopita ni najmanje nisu brinula Matijasa. U njemu se probudila tama i osećao se slobodnim.

Uronio je.

Posle čekića i mašica sečivo se činilo nežnim skoro poput papira, a ipak ga je dvaput zario u leđa prvog đavola kao da su mu rebra bila od slame. Stvorenje je uzdahnulo, spuštene pantalone su ga saplele i pao je na sve

četiri sa stražnjicom u vazduhu. Zurio je u zemlju između svojih laktova i dahtao kao pas na vrućini. Matijas ga je šutnuo tako da se prevrnuo na zemlju i uronio dalje.

Drugo stvorenje je stenjalo između raširenih nogu njegove majke. Nije shvatao da se išta loše dešava dok mu Matijas nije skinuo skalp sa vrha glave i povukao ga za kosu unazad. Matijas je u njegovim očima video zbunjeni osećaj nepravde, kao u deteta kome je iz ruku uzet ćup s kolačima. Zatim je sjurio bodež kroz njegov izvrnuti obraz, izvukao ga i gurnuo opet. Oko je izletelo iz duplje i ostalo da visi na tankoj niti. Pokrećući ruku u ritmu kovanja, izorao je to detinjasto lice dubokim krvavim brazdama, dodirujući nadlanicom u masku koja je vrištala dok je bodežom probadao kroz zube, jezik i kosti, i kroz raširene ruke koje je čovek podigao da bi se zaštitio.

Matijas je zastao i duboko udahnuo jer je zaboravio da diše. Pogledao je preostala tri đavola i video da ga gledaju otvorenih usta. Iz Matijasovog grla oteo se uzvik bez reči jer sada je više bio zver nego oni. Bacio je una-kaženog slepca u blato. Ona trojica su se povukla s druge strane konja, a jedan od njih je došao sebi i skinuo luk sa svojih leđa. Pokušao je da uzme strelu iz toboca, ali mu je ispala na zemlju. Matijas se okrenuo i pogledao svoju majku i tada je njegovo ludilo nestalo. Kleknuo je, uzeo njenu ruku i njene prste ogrubele od rada pritisnuo uz svoj obraz. U prstima je još bilo toplote života i nada mu je ispunila srce. Podigao je pogled, ali njene divlje plave oči su bile obnevidele. Topot kopita mu je odzvanjao u očima, ali do njega nije dopiralo ništa ovozemaljsko. Sa ovog sveta bio mu je potreban samo dodir majčine ruke.

Glava mu se trznula od treska jačeg od groma. Divljak koji je pokušavao da stavi strelu na tetivu se sručio na zemlju razbijene lobanje, a dok je padao niz ramena mu se slivala siva kaša. Dva preostala razbojnika su pala na kolena u oblaku plavog dima i brbljali kao pomahnitali dok čelima dodirivali zemlju.

Matijas se okrenuo i ugledao prizor kakav nikada ranije nije video.

Čovek koji je ličio na Boga sedeo je na sivom arapskom pastuvu iz čijih je nozdrva kuljala para od koje su obojica izgledali kao utvare iz neke bajke. Jahač je bio mlad, ponosan i tamnog tena, s visokim finim jagodicama i bradom nalik na vrh koplja. Nosio je crveni izvezeni kaftan opšiven

samurovinom, crvene šaljare i žute čizme, a njegov snežnobeli turban bio je posut nizom dijamanta koji su svetlucali kada se pomerao. Na pojasu mu je bio obešen mač na čijem je balčaku i koricama blistalo drago kame-nje. U njegovoj ruci pušio se posrebrni pištolj duge cevi. Njegove smeđe oči netremice su gledale Matijasove i u njima je bilo nečega što je ličilo na divljenje, kao i nečega drugog što je Matijasu izgledalo kao ljubav, mada to nije moglo biti.

Smeđi pogled se nije kolebao, a Matijas nije trepnuo. U tom trenutku su duše čoveka i dečaka posegnule jedne za drugom i preplele se, a nijedan od njih nije mogao da objasni zašto niti je smeo da sumnja u tu silu jer ona je došla od Boga.

Matijas je kasnije saznao da je taj ratnik kapetan *sari barjaka*, najdrev-nijih i najhrabrijih sultanovih čuvara, i da se zove Abas bin Murat. Zasad je bio samo čovek. Čovek u čijem srcu nije bilo ni trunke zlobe.

Iza kapetana su sedela još dva crvena jahača. U ulici iza njih seljani su se borili s vatrom i smeteno žurili tamo-amu, vukući nameštaj iz koliba i sklanjajući decu i stare od plamena. Jašući kroz kaos poput vitezova kroz ovce, još desetak konjanika je mahalo kopljima i bičevima i teralo preplašene razbojнике. Abas je stavio pištolj u futrolu na sedlu. Pogledao je ženu koja je ležala gola i obeščašćena na konju. Ponovo je pogledao Matijasa i nešto rekao. Govorio je drugačijim jezikom od jezika onih đavola, a Matijas iako nije razumeo reči, znao je šta ga pita.

Ovo je tvoja majka?

Matijas je progutao knedlu i samo klimnuo glavom.

Abas je video bodež u njegovoj ruci i krvavu košulju koja mu se le-pila uz grudi. Abas je stegnuo usne i odmahnuo glavom. Pogledao je iza Matijasa i Matijas se okrenuo. Prvi čovek koga je ubo ležao je nepomično. Drugi je polugo puzio u prašini. Slep, bez lica, mumlao je samosažaljivo kroz isečene usne. Abas je mahnuo rukom. Jedan od njegovih pratilaca je odjahao napred i isukao mač. Matijas je u čudu gledao savršenu damašku oštricu. Jahač je stao pored napasnika koji je mumlao i nagnuo se napred. Mač se skoro nečujno podigao i zamahnuo i glava se otkotrljala u jarak, a krv je pokuljala.

Abas je dojahao do Matijasa i ispružio ruku.

Matijas je pustio majku. Obrisao je bodež rukavom, a zatim skinuo krpe s drške i obrisao i nju. Uhvatio je bodež za vrh i pružio ga Abasu. Nije se plašio. Čim je Abas dotaknuo bodež, iznenađeno je podigao obrve. Spustio ga je na nadlanicu, pa se još više iznenadio. Matijas je shvatio da je čelik još bio topao. Abas je pokazao bodežom.

Ti si ovo napravio?

Matijas je ponovo razumeo pitanje, mada ne i reči. Klimnuo je glavom. Abas je ponovo stegnuo usne. Poterao je konja ka kući i gurnuo deset centimetara oštrice kroz rupu između zida i vrata. Iz sve snage se naslonio na dršku. Matijas se trznuo kada se oštrica savila mnogo više nego što bi je on smeo saviti. Drška je bila skoro uza zid i uspaničio se kada se čelik savio – ali čelik se nije slomio. Kada ga je Abas pustio, ponovo se ispravio. Abas je izvukao bodež, ponovo ga osmotrio i pogledao Matijasa. Obojica su znala da je iskovao predmet užasne lepote. Onda je bodež nestao u kapetanovoj dolami i Matijas ga nikada više nije video.

Abas je nešto naredio i Matijas je gledao kako se drugi pratilac okreće i jaše u drugom pravcu. Prvi, koji još nije vratio svoj damaški mač u korice, dokasao je do dva nasilnika koji su klečali, čija požuda nikada neće biti utoljena. Brbljali su, preklinjali i uneređivali se, a on ih je poterao u trk i odveo niz ulicu.

Abas se okrenuo i posegnuo rukom iza naslona sedla. Uzeo je mlečno-belo ćebe koje je tamo bilo privezano. Bacio ga je Matijasu i Matijas ga je uhvatio. Bilo je ispleteno od najfinije jagnjeće vune. Matijas nikada ranije u rukama nije držao ništa tako lepo, ništa tako nežno nikada nije dodirivalo njegove ogrubele dlanove pa se plašio da će ga oštetiti. Zbunjeno je gledao Abasa, a Abas je pokazao njegovu majku koja je ležala u ruševinama.

Matijasu se grlo steglo i suze su mu pekle oči. Poklon nije bio ćebe, već dostojanstvo jedne žene, i ta dobrota ga je dirnula u srce. Na licu kapetana se na trenutak videlo upozorenje, i Matijas je razumeo. Vratio je suze u sebe. Nije dopustio da liju. Abas je to video. Njegova procena se pokazala tačnom i klimnuo je glavom. Matijas se okrenuo, razvio ćebe i nežno prekrrio majku. Ponovo su mu navrle suze kada je zauvek nestala pod njim, pa ih je ponovo suzbio. Bila je mrtva, ali ipak nije, jer je ispunila

njegovo srce ljubavlu. Pitao se da li je već u raju i da li će mu Bog dozvoliti da je ponovo vidi. Tada je začuo Abasov glas i okrenuo se. Abas je ponovio reči. Iako ih nije razumeo, Matijas je osetio utehu koju su nosile sa sobom. Zapamtio je njihov zvuk. U narednim mesecima mnogo puta će čuti njihov zvuk i naučiti njihovo značenje.

„U prah se vraćamo”, reče Abas.

Abas je iz bisaga izvadio knjigu. Na njenom zelenom povezu neobičnim pismom bile su ispisane zlatne reči. Kao da pušta da mu Bog vodi ruku, nasumično ju je otvorio. Njegove oči su promatrale izabranu stranicu i najzad stale, kao da su videle nešto plemenito, sveto i prikladno, pa je podigao pogled s knjige i pokazao dečaka.

Rekao je: „Ibrahim.”

Matijas je zurio u njega, ne shvatajući.

Abas je pokazujući u njega ponovo rekao: „Ibrahim.”

Matijas je shvatio da je to ime kojim je kapetan odlučio da ga nazove. U stvari, ime kojim se Alah odlučio da ga nazove, jer je knjiga koju je Abas nasumično otvorio bila Kur'an časni. Matijas je trepnuo. Njegove majke više nije bilo. Brite i Gerte više nije bilo. Njegovog doma više nije bilo. Njegovog oca će na mestu na kome je ostavio blagostanje i porodicu sačekati pakao. Crveni kapetan je čekao na svom sivom arapskom gorostasu. Matijas je prstom pokazao svoje grudi.

Rekao je: „Ibrahim.”

Tako je nestalo i ime koje mu je otac dao.

Abas je klimnuo glavom, zatvorio svetu knjigu i sklonio je. Njegov pratilac se vratio vodeći osedlanog konja i pružio Matijasu uzde, a Matijas je shvatio da mora ići s tim crvenim jahačima. Svet pred njim se otvorio kao jaz. Abas mu nije nudio izbor. Matijas je bio izabran. Nije posustajao. Uzjahao je konja i osetio njegovu snagu pod sobom. Odatle je svet već bio potpuno drugačiji, više nego što je pretpostavljao. Nagnuo se nad uho konja i, kao što ga je otac naučio da čini pre potkivanja, prošaputao: „Ne boj se, prijatelju.”

Abas je okrenuo konja, a pratilac ga je sledio. Matijas je pogledao telo prekriveno ćebetom i pomislio na svog oca. Nikada neće saznati kakvim bi ga čarolijama otac naučio. Nikada više neće spoznati ljubav koja je bila njegova najveća magija. Da se crni bodež slomio – da je Matijas pustio da

mu suze liju niz obraze – možda bi ga jahači ostavili da sahrani pobijene. To nije mogao da zna jer je bio samo dečak. Matijas je progutao bol i poterao svog novog konja. Nijednom se nije osvrnuo. Rat je sada bio njegov gospodar i zanat, a rat je ljubomoran i zahteva da se sva ljubav pruži samo njemu, ali tada on to nije mogao da zna.

Dok su jahali niz ulicu, pored zapaljenih koliba i seljana oborenih pogleda, Matijas je video leševe preostala dva đavola. Njihova obezglavljena tela ležala su u ogromnim lokvama krvi, a bele oči njihovih glava zurile su u blato. Njihovi pohvatani saborci stajali su u turobnim redovima pred turskim puškama. Matijas je kasnije saznao da su to bili plaćenici koji su se borili pod sultanovim barjakom u potrazi za pljačkom, probisveti bez zemlje i kriminalci, Vlasi i Bugari, neobuzdani ološ bez discipline i veština koji traže samo plen rata. Pogubljenje je izvršeno da bi se pokazalo da je to sada bio deo sultanovog carstva i da je sve pripadalo njemu. Svako zrno pšenice, svaka čaša vina, svaka ovca, mazga i delo. Svaki muškarac, žena i dete. Svaka kap kiše. Sve to je pripadalo njegovom veličanstvu, a sada mu je pripadao i mladi Ibrahim.

Tako je godine 1540. Matijas, sin kovača, postao deo danka u krvi: hrišćanski dečak odveden u redove *robova kapije*. Putovaće mnogim neznanim zemljama i videti mnoge neobične stvari pre nego što se pred njim pojave slavni minareti starog Stambola na Zlatnom rogu. Pošto je postao ubica pre nego što je postao čovek, biće obučavan u Enderunu palate Topkapi. Pridružiće se nasilnom bratstvu janičara. Naučiće nepoznate jezike i običaje, i mnoge veštine ratovanja. Naučiće da je Bog jedan i da je Muhamed njegov prorok, i žudeti za borbom i smrću u ime Alaha. Nepoznata sudbina ka kojoj je išao bila je posvećivanje svog života božjoj senci na Zemlji, caru Belog i Crnog mora, utočištu svih ljudi na svetu, sultanu nad sultanima i kralju nad kraljevima, Zakonodavcu, Veličanstvenom, caru Otomana, sultanu Sulejmanu.